

Centralförbundet för
Socialt Arbete (CSA)
National Association of Social Work

ERSTA
SKÖNDAL
BRÄCKE
HÖGSKOLA

Konferens om Socialt arbete med våld mot vuxna och barn i nära relationer den 5 oktober 2020

Översikt över seminarier samt abstract för varje presentation

Teamsrum	Pass 1 13.15-14.00	Pass 2 14.15-15.00	Pass 3 15.15-16.00
Teamsrum A Moderator: Anne-Lie Vainik	Ann-Sofie Bergman, Ulrika Järkestig Berggren, Kerstin Arnesson, Titti Mattsson Barnperspektiv på barnavårdsutredningar vid våld i nära relationer	Birgitta Svensson: SAVE – en longitudinell studie om stöd och skydd mot våld på lika villkor för alla barn	Birgitta Svensson: Lika läge för alla? Om omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården.
Teamsrum B Moderator: Veronica Ekström	Veronica Ekström och Mari Brännvall: Att samarbeta i möjlighetsfönstret – Islandsprojektet som modell för samverkan mellan polis och socialtjänst i akuta fall av våld i familjer med barn	Kristoffer Hansson och Charlotte Petersson: Det yttersta skyddsnetet under Covid-19. Kvinnojourer satta under press.	Lova Gustafsson: Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019 - 2021
Teamsrum C Moderator: Åsa Landberg/Martin Börjeson	Lisa Dahlgren: ”Jag tyckte jag bodde i helvetet” – Barns berättelser om att bli utsatt för våld av den som står dem närmast.	Åsa Landberg: Barnets väg genom Barnahus	Karin Röbbäck de Souza: ECPATs stömlinje för barn och unga
Teamsrum D Moderator: Jenny Aspling	Ole Hultmann: Utveckling av en intervju för bedömning av föräldraförmåga avseende föräldrar som utövar våld i sin familj	Ann-Sofie Bergman: Våldsutsatta barns trygghet då de har umgängesstöd	Linnea Bruno: Förhandlingar av risk och ansvar: Samtal om våld med separerade hjälsökande pappor

<p>Teamsrum E</p> <p>Moderator: Carl-Göran Svedin</p>	<p>Rickard Pettersson:</p> <p>Women and men sexually violated by closely related perpetrators over a lifespan</p>	<p>Linda Jonsson:</p> <p>Unga som skadar sig själva genom sex.</p>	<p>Sibel Korkmaz:</p> <p>Våld i ungas parrelationer</p>
<p>Teamsrum F</p> <p>Moderator: Anna Holmqvist / Maria Eriksson</p>	<p>Malin Rekke & Sara Liljegren:</p> <p>"Min tur att berätta"- barn som upplevt våld och som vistats i ett eller flera skyddade boenden</p>	<p>Maria Eriksson:</p> <p>Metoder för att möjliggöra utsatta barns delaktighet - exemplet BRA-samtal.</p>	<p>Clara Iversen:</p> <p>Bortom informationssökande: att hävda förståelse i intervjuer med våldsutsatta barn</p>
<p>Teamsrum G</p> <p>Moderator: Bengt Söderström</p>	<p>Helena Draxler:</p> <p>Project Support - Hållbart föräldraskap (PS) en insats för våldsutsatta föräldrar vars barn (3-9 år) utvecklat utmanande beteenden</p>	<p>Stina Lindegren:</p> <p>Behandlingsutfall avseende kriminogena behov: en pilotstudie av Kriminalvårdens nya behandlingsprogram för sexualbrottsdömda, Seif (Sexualbrottsbehandling med Individuellt Fokus)</p>	<p>Tua Hassling</p> <p>Om samtal med barn och ungdomar som har erfarenheter av våld i familjen</p>
<p>Teamsrum H</p> <p>Moderator: Martin Börjeson</p>	<p>Hanna Linell</p> <p>Ungas aktörskap och delaktighet i förhållande till stöd och skydd - med särskilt fokus på unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck</p>		

Seminariepresentationer

Teamsrum A

A1 13.15-14.00: Barnperspektiv på barnavårdsutredningar vid våld i nära relationer

Ann-Sofie Bergman, Centrum för socialt arbete, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet

Ulrika Järkestig Berggren, Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet

Kerstin Arnesson, Institutionen för socialt arbete, Linnéuniversitetet

Titti Mattsson, Juridiska institutionen, Lunds universitet

Vid oro för att barn utsätts för våld har professionella, som i sitt arbete får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa, skyldighet att göra anmälan till socialtjänsten (SoL 14:1). Socialtjänsten i sin tur har skyldighet att träda in, utreda barnets situation och bedöma om det finns behov av insatser från samhället. Det som ska utredas är våldets karaktär och omfattning, hur våldet har påverkat barnet och dess relation till föräldrarna, barnets egen uppfattning om våldet, vardera föräldrarnas uppfattning om våldets konsekvenser för barnet, samt barnets behov av stöd och hjälp, både på kort och lång sikt (SOSFS 2014:4, 6 kap. 1§). Antalet orosanmälningar har ökat över tid i Sverige. Under år 2018 gjordes 331 000 orosanmälningar till socialtjänsten, vilka berörde cirka 180 000 barn (Socialstyrelsen 2019). Cirka 20 procent av anmälningarna var relaterade till våld i nära relation. Vi avser att presentera resultat från ett Forte-finansierat projekt om socialtjänstens barnskyddsarbete. Projektets övergripande syfte är att undersöka konsekvenser av privatiseringen inom den sociala barnvården. Under senare tid har de formella kraven på kompetens höjts när det gäller de professionella som ska utreda barn inom socialtjänsten. En del kommuner har svårt att rekrytera personal med rätt kompetens och har därför anlitat konsulter. I projektet analyseras likheter och skillnader mellan handläggning genomförd av privata konsulter respektive offentligt anställda socialsekreterare när det gäller utredningars genomförande, bedömning och åtgärder. Materialet består av 120 barnavårdsutredningar från sex olika kommuner, vilka har inletts efter orosanmälningar. Analysen visar att i 58 procent av dessa anmälningar, som har lett till utredning, finns uppgifter om våld i nära relation. Vi undersöker vilka former av våld som tas upp i anmälningarna, vem våldet riktas mot, vem som enligt anmälan utövar våld, vem som har anmält våldet, vilka åtgärder som sätts in för att förhindra utsatthet och förbättra barnets situation. Särskilt fokus läggs vid hur och under vilka former de våldsutsatta kommer till tals under utredningsprocessen.

A2 14.15-15.00: SAVE – en longitudinell studie om stöd och skydd mot våld på lika villkor för alla barn

Birgitta Svensson, FoU Välfärd Värmland, Karlstads universitet

Sedan 2014 är socialnämnden skyldig att inleda utredning utan dröjsmål vid misstanke om att ett barn har varit utsatt för våld eller upplevt våld mellan vuxna i familjen. Samtidigt saknas i stor utsträckning kunskap om typ och omfattning av våld som identifierats i dessa utredningar, liksom riskbedömningar, beslut om interventioner och uppföljning av insatser. För att öka kunskapen om dessa aspekter skapades "SAVE-

studien” år 2019. SAVE (Support and Protection against Violence on Equal Terms for All Children) är en longitudinell studie, där en kohort inledningsvis ska följas under två år. SAVE är också den hittills största jämlikhetsstudie som genomförts i Sverige inom socialtjänstens verksamhetsområden och bygger vidare på tidigare studie om omotiverade skillnader (abstract nr 1). Baslinjedata består av en ettårs-kohort av barnavårdsutredningar rörande cirka 800 barn. SAVE genomförs i samarbete med 16 kommuner, FoU Valfärd Värmland vid Karlstads universitet, SKR och Socialstyrelsen. Vidare genomförs under våren en kvalitativ studie med fokus på socialsekreterares bedömning av risk för fortsatt våld. Studiens resultat presenteras utifrån:

- Vilken typ och omfattning av våld identifieras i barnavårdsutredningar?
- Hur bedöms risken för fortsatt våld?
- I vilken utsträckning är barn delaktiga som informanter om våld?
- I vilken utsträckning beviljas insatser?
-

För samtliga frågeställningar analyseras samband med kön, ålder, ursprung, funktionsnedsättning. Eventuella skillnader analyseras utifrån kriterierna för omotiverade skillnader.

A3 15.15-16.00: Lika läge för alla? Om omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården

Birgitta Svensson, FoU Valfärd Värmland, Karlstads universitet

På uppdrag av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys genomfördes år 2017 den första studien om omotiverade skillnader inom socialtjänsten (Vårdanalys 2018:10). Det övergripande syftet var att ta fram och pröva kriterier för att bedöma omotiverade skillnader när det gäller flickors och pojkars tillgång till insatser inom social barn- och ungdomsvård. Studien baseras på en granskning av 223 förstagångsutredningar inom sociala barn- och ungdomsvården rörande barn i åldern 0-6 år och 13-17 år. Studien visade att det är möjligt att undersöka och följa upp omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården. Misstanke om barns våldsutsatthet var den enskilt vanligaste anmälningsorsaken men samtidigt den problematik som i minst utsträckning bekräftades i utredningarna, detta gällde särskilt pojkar med utländsk bakgrund. Pojkar med utländsk bakgrund beviljades också insatser i betydligt mindre utsträckning än övriga barn. Analysen utifrån kriterierna för omotiverade skillnader visade att skillnaden mellan pojkar med utländsk bakgrund och övriga barn var omotiverad i förhållande till behov och hänvisning till annan verksamhet, men motiverad i förhållande till vårdnadshavares samtycke. Studien ledde bland annat till rekommendationer om att regeringen bör säkerställa att jämlikhet ingår i den nationella uppföljningen av den sociala barn- och ungdomsvården och att särskilt uppmärksamma konsekvenser av krav på vårdnadshavares samtycke till insatser i förhållande till olika grupper av barn.

Teamsrum B

B1 13.15-14.00: Att samarbeta i möjlighetsfönstret – Islandsprojektet som modell för samverkan mellan polis och socialtjänst i akuta fall av våld i familjer med barn.

Mari Brännvall, VKV, Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer

Veronica Ekström, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

I delar av Göteborg och Västra Götalandsregionen har en modell för samverkan i akuta fall av våld i familjer med barn utvecklats. Projektet har gått under namnet Islandsprojektet, efter inspiration från hur arbetet bedrivs på Island. En central utgångspunkt i modellen är att det vid akuta våldshändelser ofta öppnas ett öppnas ett möjlighetsfönster under vilket förövare och utsatta är mer motiverade att förändra sin situation. Insatser under detta möjlighetsfönster är tänkt att skapa bättre förutsättningar såväl för en effektiv lagföring av brottet, som för att brottsoffer ska ta emot stöd och hjälp. För att kunna ta vara på det fönstret krävs dock ett nära samarbete, snabba överlämningar av ärenden mellan olika verksamheter och korta väntetider.

Det övergripande syftet med vår presentation är att beskriva den modell för samarbetet mellan polis och socialtjänst vid akuta fall av våld i familjer med barn som utvecklats inom ramen för Islandsprojektet samt diskutera vad den innebär ur ett professionsperspektiv. Följande frågeställningar besvaras:

- Hur kan polis och socialtjänst samarbeta i det ”möjlighetsfönstret” som kan uppstå vid akuta ingripanden i situationer av våld i familjer med barn?
- Vad innebär de samarbetsformer som utvecklas för polisens respektive socionomernas handlingsutrymme och möjligheter att genomföra det de uppfattar som sitt uppdrag?

Studien är kvalitativ och baseras på intervjuer med olika samverkansaktörer i Islandsprojektet, framförallt polis och socialtjänst.

B2 14.15-15.00: Det yttersta skydds nätet under covid-19-pandemin: Kvinnojourer satt under press

Kristofer Hansson, Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet

Charlotte Petersson, Institutionen för socialt arbete, Malmö universitet

Presentationen tar utgångspunkt i hur kvinnojourerna hanterar covid-19-pandemin och hur de upprätthåller detta yttersta skydds nät för våldsutsatta kvinnor och barn. Den pågående covid-19-pandemin har påverkat kvinnojourernas arbete runt om i Sverige. Ett ökat våld mot kvinnor i samband med pandemin har uppmärksammats både internationellt av FN och på nationell regeringsnivå. Att kris ökar våldet mot kvinnor har tidigare adresserats inom krisforskningen, men det behövs mer forskning för att studera hur nätverken mellan civilsamhället och kommunerna påverkas och agerar under en kris. Från början av mars har vi kontinuerligt följt utvecklingen genom telefonintervjuer med fem olika aktörer inom kvinnojoursverksamheter runt om i Skåne. Varje aktör har blivit intervjuad två gånger och intervjuerna har varat cirka 15 minuter. Vi har genom intervjuerna kunnat observera att en del jourer har varit tvungna att varsla anställda på grund av att kommunerna har minskat sin förfrågan om skyddsplacering, men långt från alla jourer har sett denna utveckling. För en del verksamheter flyter verksamheten på, mer eller

mindre, som vanligt. Några jourer har uppmärksammat att nya grupper vänder sig till dem med oro och behov av hjälp. Men det har också handlat om hur de anställda ska hitta nya arbetsmetoder för att möta våldsutsatta när det finns en risk för smitta eller hur kvinnor i kollektivboende har fått covid-19 och därmed utgör en risk för de andra skyddsplacerade. Syftet med studien är att undersöka hur kvinnojouren hanterar covid-19-pandemin och hur olika aktörer i dessa verksamheter kontinuerligt konstituerar och formar sig själv i relation till omgivningen för att kunna fortsätta att upprätthålla detta yttersta skyddsnet för våldsutsatta kvinnor och barn. Studien har nyligen blivit finansierad av Malmö universitet och kommer att utökas under hösten med fler intervjuer.

B3 15.15-16.00: Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019-2021

Lova Gustafson, Jämställdhetsmyndigheten

Seminarier presenterar pågående arbete inom regeringsuppdraget ”uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019-2021. Jämställdhetsmyndigheten har det övergripande samordningsansvaret i linje med myndighetens strategiska uppdrag inom jämställdhetspolitiken. I Uppdraget ska Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket och Socialstyrelsen samverka i frågor om:

- Rutiner och metoder för ökad upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande
- Övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd
- Hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende för berörda individer och
- Förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter

Vid genomförandet av regeringsuppdraget är det relevant att samverka med andra myndigheter, intresseorganisationer, experter och civilsamhällesaktörer för att utbyta erfarenheter samt inhämta och sprida kunskap.

Teamsrum C

C1 13.15-14.00: ”Jag tyckte jag bodde i helvetet” – Barns berättelser om att bli utsatt för våld av den som står dem närmast

Lisa Dahlgren, Maskrosbarn

Maskrosbarn släpper en ny rapport 19 maj 2020; *”Jag tyckte jag bodde i helvetet” – Barns berättelser om att bli utsatt för våld av den som står dem närmast*. Ungdomarna i Maskrosbarns målgrupp har en extra utsatthet i att de blir utsatta för våld av den eller de personer som står dem allra närmast. Hemmet blir en plats där ungdomarna försätts i både svåra, påfrestande och farliga situationer. I detta seminarium får ni ta del av ungdomarnas egna perspektiv på dessa frågor, och på hur de själva vill att vuxna och samhället i stort ska arbeta för att tillgodose deras rätt att skyddas mot alla typer av våld. Enligt den nationella kartläggningen *Våld mot barn 2016*, där totalt 4741 elever i grundskolans år 9 och gymnasiet år 2 deltog, uppgav **36%** att de varit utsatta för någon typ av misshandel av föräldrar, inklusive styv- och familjehemsföräldrar (Allmänna Barnhuset, 2017). Forskning visar även att barn vars föräldrar har ett missbruk eller psykisk ohälsa har en ökad risk för att bli utsatt för flera olika former av våld, multiutsatthet (*Om barn som utsatts för flera typer av barnmisshandel*, (Jernbro & Landberg 2020)). 112 ungdomar har medverkat genom att svara på en enkät med frågor om att bli utsatt för våld av sin förälder, om kontakten med vuxna professionella och om vad ungdomarna tänker behöver förändras. I enkäten uppgav bland annat 64 % att de utsatts för fysiskt våld, 81 % för psykiskt våld, 29 % för sexuellt våld. Även uppföljande djupintervjuer med nio

ungdomar genomfördes. I ungdomarnas berättelser om det våld de blivit utsatta för i sitt hem återfinns inslag av olika former av våld. Våldet har i flera fall pågått sedan ungdomarna var små. För några av dem har våldet ändrat karaktär under deras uppväxt, där till exempel det psykiska våldet fortfarande pågår, och det fysiska och sexuella våldet har upphört när de blivit äldre. För andra har det sett likadant ut under hela deras uppväxt. I intervjuerna vittnar ungdomarna om vilka enorma konsekvenser det har gett dem.

C2 14.15-15.00: Barnets väg genom Barnahus

Åsa Landberg, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Barnahus är en samverkansform där myndigheter samlas under ett tak när barn misstänks vara utsatta för brott. En kärna i verksamheten är att sätta barnets bästa i fokus. Men de samverkande myndigheterna lyder inte under samma tillsyn eller samma regler för dokumentation och arkivering. Därmed är informationsutbyte dem emellan och möjligheten att föra en samlad dokumentation över de insatser, åtgärder och beslut som ett barn som kommer till barnahus begränsad. Det är en utmaning. Vid seminariet presenterar en modell för dokumentation av och information om de åtgärder, insatser och beslut som gäller ett barn i barnahus – en barnahuslogg. Barnahusloggen ska bidra till att stärka barns rätt till delaktighet i barnahus och därigenom också förutsättningarna för att sätta barnets bästa i fokus. Seminariet bygger på utvecklingsprojektet Barnets väg genom barnahus, initierat av Stockholms stad och Region Stockholm, och boken *Delaktighet genom kunskap, kontroll och gemenskap. Barnets väg genom Barnahus* (Studentlitteratur).

C3 15.15-16.00: ECPATS Stömlinje för barn och unga

Karin Röbäck de Souza, ECPAT

ECPAT Sverige startade i mars 2020 en stömlinje via mejl och telefon för barn och unga upp till 18 år för hjälp och råd om sexuella kränkningar, hot och övergrepp. Det är ett nytt arbetssätt för att kunna erbjuda stöd direkt till barn och unga och utgör tillsammans med Hotline (webbaserad anmälningssida för misstänkt sexuell exploatering) kärnan i ECPATs arbete. Under hösten 2020 kommer en mer omfattande plattform för barn och unga att lanseras, som stödlinjen kommer att vara en del av. På seminariet presenteras resultat av det första halvåret med stödlinjen med fokus på en kvalitativ beskrivning av vilka sakfrågor barnen kontaktar ECPAT om. Det kommer även föras en diskussion om hur de vuxna arbetar med barnen som medskapande i utformningen av stödet genom att bjuda in till en barnrättsbaserad, utvecklande dialog. Barn och unga har kontaktat ECPAT kring ett antal olika men relevanta frågor kring sexuell exploatering. Frågorna omfattar såväl gränser för samtycke och våldtäkt, övergrepp, att sprida nakenbilder som barnens svåra tankar kring och strategier för att hantera konsekvenser av övergrepp. Utsattheten beskrivs såväl på nätet som utanför. Mejl är det vanligaste kontaktsättet. Forskning har visat att barn sällan berättar självmant om våldsutsatthet för vuxna professionella. Inom forskningen har teknik-faciliterade möjligheter för barn och unga att berätta om sexuella övergrepp uppmärksammats först på senare år, men kunskapsläget är begränsat. Särskilt begränsat är fokus på vuxnas svar som resulterar i en fortsatt dialog med barn och unga. Presentationen syftar till att bidra till dessa diskussioner i en svensk

kontext och inom civilsamhället. Erfarenheterna som presenteras grundar sig huvudsakligen på den information barn och unga väljer att delge ECPAT, främst i sakfrågorna men i vissa fall även som respons till interaktionen. Erfarenheterna av stöddinjen som insats kommer dock främst från verksamhetens professionella vuxna.

Teamsrum D

D1 13.15-14.00 Utveckling av en intervju för bedömning av föräldraförmåga avseende föräldrar som utövar våld i sin familj

Ole Hultmann, Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

Ulf Axberg, Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

Anders Broberg, Psykologiska institutionen, Göteborgs universitet

Maria Eriksson, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Clara Iversen, Centrum för socialt arbete, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet

Kan föräldraförmåga hos en våldsutövande förälder bedömas på grundval av mentaliseringsteori/reflekterande förmåga (RF)? Inom socialtjänsten görs bedömning av föräldraförmåga i barnavårdsutredningar, men strukturerade metoder används inte eller i begränsad omfattning. RF avser att mäta förmågan till förståelse för att man själv och andra har ett inre mentalt liv och syftar till att begripliggöra eget och andras beteende. Till skillnad från empati är RF kopplat till reglering av affekter. Intervjumetoder har utvecklats för att klassificera RF hos föräldrar och några få studier ger stöd för att RF är möjligt att använda för att beskriva föräldraförmåga. Reflekterande förmåga har också studerats i relation till våldsutövande, t.ex. bland unga kriminella. Några få studier om RF i relation till våldsutövande och föräldraskap har publicerats. Inom ramen för iRisSk-modellen (insatser och risk-/bedömningar med våldutsatta barn) undersöks användbarhet och genomförbarhet av en strukturerad intervju med pappor, som är våldsutövande, utifrån RF. *Användbarhet* avser om frågorna i intervjun genererar relevanta svar som är tolkningsbara i relation till RF. *Genomförbarhet* avser om intervjun är möjlig att genomföra i praktiken. Intervjuerna har hittills prövats inom stödverksamheter med pappor som var aktuella för stödjande eller behandlande insats. Resultatet visade att intervjufrågorna fungerar som underlag för bedömning av RF. Vidare studier kommer att undersöka om det är möjligt att genomföra sådana intervjuer inom socialtjänstens barnavårdsutredningar och om RF är ett begrepp som är användbart för att beskriva föräldraförmåga.

D2 14.15-15.00 Våldsutsatta barns trygghet då de har umgängesstöd

Ann-Sofie Bergman, Centrum för Socialt arbete, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet

Maria Eriksson, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

I Sverige har sedan 2012 insatsen övervakat umgänge ersatts av umgängesstöd. I reformprocessen betonades att om umgänge ansikte mot ansikte mellan barn och en förälder som barnet inte bor med inte kan organiseras utan risk för barnet bör beslut fattas om indirekt umgänge (exempelvis via telefon) eller inget umgänge. Seminariet diskuterar socialarbetares praktik rörande umgängesstöd när stödet gäller ärenden med våld. Det bygger på en studie av en umgängesstödsverksamhet, där underlaget bestod av akter för 37 barn för vilka det fanns en dom om umgängesstöd, intervjuer med sju personal, tio föräldrar och tre barn, samt dokument och rutiner för verksamheten. För 18 av 37 barn innehöll akterna bekräftad information om en historia av våld. Studien visade att tingsrätten ibland beslutar om umgängesstöd i ärenden med våld och där det är osannolikt att umgänget kan "normaliseras" inom överskådlig framtid. Insatsen umgängesstöd ges alltså ibland på ett sätt som inte var avsett med reformen. När det kommer till det sociala arbetets praktik visar analysen att även om de lokala rutinerna följer lagstiftarens intentioner med reformen och fokus på risk, kan professionella i praktiken både giltiggöra och ogiltiggöra våld. Det senare gäller i synnerhet gruppen umgängesstödjare som finns närvarande med barnet i rummet. Sammantaget visar studien hur både domstolens praktik och umgängesstödsverksamheten kan bidra till barns fortsatta utsatthet.

D3 15.15-16.00 Förhandlingar av risk och ansvar: Samtal om våld med separerade hjälpsökande pappor

Linnéa Bruno, Institutionen för barn- och ungdomsvetenskap, Stockholms universitet

Vid seminariet presenteras en studie av förhandlingar av risk, ansvar och framställningar av våld, i kvinnliga socialarbetares samtal med pappor som har eller påstås ha utövat våld. Studien bidrar till kunskapen om hur olika verksamheter hanterar våld i förhållande till separation och skilsmässa. Analysen bygger på 12 strukturerade, ljudinspelade och transkriberade samtal med hjälpsökande och separerade pappor, från fem olika kommuner i Sverige. Samtalen ingick i ett större projekt om samverkansteam kring separerade familjer, inom vilket det strukturerade metodstödet "Family law Detection of Overall Risk Screen (DOORS) användes för att upptäcka risk, stärka barnperspektivet i arbetet med föräldrar i konflikt om gemensamma barn, och främja samarbete mellan föräldrar. Studien visar i linje med tidigare forskning att kvinnliga socialarbetare och andra professionella står inför unika utmaningar i möte med manliga våldsutövare. Resultaten understryker betydelsen av ett ökat fokus på ansvarstagande och trygg omsorg om barnen, vid professionella samtal med pappor som har eller påstås ha utövat våld.

Teamsrum E

E1 13.15-14.00: Women and men sexually violated by closely related perpetrators over a lifespan

Rickard Pettersson, Institutionen för socialt arbete, Umeå universitet

Vid seminariet presenteras den nyligen publicerade artikeln Andersson, T., Pettersson, R., Jacobsson, M. (2020). Women and men sexually violated by closely related perpetrators over a lifespan: Prevalence, revictimization, and associations to adverse childhood conditions and experience. *Children and youth services review*, Elsevier 2020, Vol. 113. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.104897> Jämfört med tidigare aktuellt kunskapsläge bidrar studien till ökad kunskap om hur utsatthet för sexuellt våld i nära relationer utvecklas över tid för kvinnor och män utifrån psykosociala uppväxtvillkor i Sverige. I ett praktiskt orienterat perspektiv är det angelägen kunskap för människobehandlande organisationer inom vård, skola och omsorg, inte minst för att utveckla effektivare strategier och metoder för upptäckt, och i senare led bemötande och stöd. Datamaterialet består av ett representativt urval av 10 000 kvinnor och 10 000 män i åldern 18-74 år folkbokförda i Sverige. Utöver svar från enkätundersökningen ingår även uppgifter från Socialstyrelsens Patientregister (PAR) och Statistiska centralbyråns longitudinella integrationsdatabas (LISA). Datamaterialet ligger också till grund för Nationellt centrum för kvinnofrids rapport "Våld och hälsa" som publicerades 2014. Resultaten visar att 25 procent av kvinnorna och 7 procent av männen någon gång i livet utsatts för sexuellt våld av en närstående. Kvinnor och män som utsatts i barndomen är också överrepresenterade när det kommer till utsatthet i vuxen ålder (OR = 4,3). De flesta negativa psykosociala levnadsvillkor i barndomen var signifikant kopplade (OR) till utsatthet för sexuellt våld av någon närstående, men saknar enskild bäring vid kontroll av confounders (AOR), med undantag från tidigare utsatthet för sexuellt våld. Ett betydande resultat som studien visar är att den totala summan av negativa psykosociala uppväxtvillkor tycks vara en tydlig riskfaktor för utsatthet för sexuellt våld i nära relationer. Utan negativa psykosociala faktorer i barndomen hade 12 procent av kvinnorna och 2 procent av männen utsatts för sexuellt våld av en närstående efter 18 års ålder, medan motsvarande uppgifter för de som rapporterade nio eller fler negativa psykosociala faktorer i barndomen var 47 respektive 15 procent.

E2 14.15-15.00: Unga som skadar sig själva genom sex

Linda Jonsson, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Det här seminariet handlar om unga personer som skadar sig med sex och tar avstamp i erfarenheter från praktik, forskning och drabbade ungas egen röst. Först fokuseras på praktikers erfarenheter från socialtjänst, barnpsykiatri, rättsväsende mm följt av resultat från både kvalitativa och kvantitativa studier. I en epidemiologisk studie med 5750 unga som gick tredje året på gymnasiet (medelålder 18 år), hade 3.2% av flickorna och 0.8% av pojkarna avsiktligt använt sex vid något tillfälle för att skada sig själva. Att ha skadat sig med sex var associerat med tidigare trauma och psykisk ohälsa (Fredlund, Svedin, Priebe, Jonsson, & Wadsby, 2017). I en annan studie studerades varför unga skadar sig med sex och forskarna jämförde med personer som hade annat självskadebeteende såsom att t.ex. skära eller bränna sig. Författarna fann liknande funktioner för dem som skadade sig genom sex och de som skadade sig på annat sätt (Jonsson, Svedin, Priebe, Fredlund, Wadsby, & Zetterqvist, 2017). Slutligen studerades motiv

och uttryckssätt av sex som självskada med 199 informanter som svarade på öppna frågor i ett webbaserat formulär. Resultatet visade bland annat på svårigheten att ta sig ur beteendet och behovet av professionellt stöd. Seminariet avslutas med att diskutera vad denna grupp unga behöver för stöd och hjälp som hur vi preventivt kan arbeta för att unga inte ska hamna i självskadebeteenden.

E3 15.15-16.00: Våld i ungas parrelationer

Sibel Korkmaz, Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Trots välutvecklade forskningsfält om våld i nära relationer och våld mot barn, är våld i ungdomars egna nära *romantiska* relationer relativt outforskat i Sverige. Fenomenet uppmärksammas allt mer inom det sociala arbetets praktik, samtidigt som mer forskning efterfrågas. Som ett bidrag till att fylla denna kunskapslucka syftar denna presentation till att framhålla våldsutsatta ungdomars erfarenheter. Presentationen aktualiserar frågeställningar rörande hur ungdomar beskriver hur deras sociala nätverk responderat på våldet, och hur dessa responser kan sammanlänkas med resiliens. Vidare, genom att utforska begreppen *motstånd* och *paradoxical resilience*, kommer ungdomarnas egna responser i kontexten av en våldsam relation belysas. Presentationen utgår ifrån 18 berättarfokuserade intervjuer med våldsutsatta ungdomar (17 - 23 år). En teoretiskt driven tematisk analys av ungdomarnas narrativ påvisade responser från tre aktörer: föräldrar, skolan samt ungdomarna själva. Dessa responser diskuteras utifrån att de kan bidra till resiliens, men också möjliggöra att våldet kan fortgå. Vidare påvisas att ungdomarnas agerande kan vara ett uttryck för *paradoxical resilience*. Ungdomsspecifika faktorer (t ex föräldrars närvaro, att gå i skolan) påvisas ha betydelse för responser samt resiliens, samt av vikt att generellt beakta i relation till ungdomars våldsutsatthet. Sammantaget understryks vikten av att professionella är medvetna om sociala nätverks responser och dess inverkan på resiliens.

Teamsrum F

F1 13.15-14.00: "Min tur att berätta"- barn som upplevt våld och som vistats i ett eller flera skyddade boenden

Malin Rekke, Bris

Sara Liljegren, Sveriges Stadsmissioner

Sverige sägs ofta vara ett av de bästa länder för barn att växa upp i och har varit pionjärer i arbetet för att skydda barn från våld. Ändå osynliggörs barns behov och rättigheter när de flyr till skyddat boende, trots att barnkonventionen nu blivit lag. Vad händer när ett barn som upplevt våld får skydd och hur påverkar det barnets liv? I rapporten *Min tur att berätta* har Sveriges Stadsmissioner och Bris pratat med barn som upplevt våld och som vistats i ett eller flera skyddade boenden. Den bild som framkommer är att barn som lever med våld eller flytt från våld ofta upplever att de inte får möjlighet att göra sin röst hörd. Barns egna stödbehov hamnar ofta i skuggan av vuxnas problem eftersom barn ses som medföljande till mamman. Flera av barnets mänskliga rättigheter blir satta på paus. Det handlar om att inte få tillgång till stöd, information och delaktighet. Om att förlora tillgången till vänner, skola och hälsovård, om att skiljas

från ett älskat husdjur och annat som barnet tvingas lämna vid flykten. Detta är barn som lever med konsekvenser av våldet, med ständig rädsla, många frågor och stort ansvar, men som upplever att vuxna inte pratar med dem om våldet och hur det påverkar dem. I förlängningen försämrar det barnets hälsa, livsvillkor och möjlighet till ett fortsatt liv fritt från våld. Vi ser att det är nödvändigt att stärka rättssäkerheten för alla barn som utsätts för våld i hemmet. Barnen behöver:

- En starkare ställning som egen rättighetsbärare
- Egna beslut och insatser baserade på individuella behov
- Skydd OCH stöd måste garanteras
- Skola och hälsovård måste tillgodoses

Under seminariet vill Stadsmissionen och Bris lyfta barnens egna röster (som ofta saknas när frågan diskuteras), våra reflektioner och aktuell forskning inom området. Dels för att se framåt vad som krävs för att säkerställa barns rättigheter, men också för att se vad vi tillsammans som yrkesverksamma kan göra redan idag för att förbättra situationen för dessa barn.

F2 14.15-15.00 Metoder för att möjliggöra utsatta barns delaktighet - exemplet BRA-samtal

Maria Eriksson, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Hélène Lagerlöf, Institutionen för socialvetenskap, Ersta Sköndal Bräcke högskola

Seminariet utgår från en pågående studie om BRA-samtal för barn i skyddat boende. Stiftelsen Allmänna Barnhuset startade 2011 ett utvecklingsarbete med namnet BRA, Barns Rätt som Anhöriga. Utvecklingsarbetet resulterade i en modell för samtal med barn: "BRA-samtal". BRA-samtal är en modell utformad för att stödja personal inom kommuner, landsting/regioner och idéburna organisationer i hur de kan gå tillväga när de uppmärksammar anhöriga barns rätt till information, råd och stöd. BRA-samtal är utformad med anhöriga barn som explicit utgångspunkt. Allmänna Barnhuset fortsätter nu utveckla modellen och har bland annat anpassat den till situationen för barn i osäkra boendeförhållanden, inklusive barn i skyddat boende. Den relativt färsk genomgång av situationen för barn i skyddat boende som *Utredningen om ett stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende* (SOU 2017:112) gjort visar att utvecklingen för att förbättra omhändertagandet av barn i skyddat boende går långsamt och att många barn i skyddat boende fortfarande inte får den information och det stöd som de har rätt till. BRA-samtalens syfte är att ge professionella stöd i hur de kan gå tillväga när de uppmärksammar barns rätt till information, råd och stöd samt i att göra det på ett sätt som stärker barns delaktighet. Tanken bakom att pröva BRA-samtal i skyddat boende är att modellen ska bidra till att flytta fram positionerna för barn i skyddat boende avsevärt, genom att dessa samtal kan skapa förutsättningar för att stärka såväl barns rätt till information och delaktighet när de kommer till ett skyddat boende, som till delaktighet och tillgång till stöd och hjälp i ett mer långsiktigt perspektiv.

F3 15.15-16.00: Bortom informationssökande: att hävda förståelse i intervjuer med våldsutsatta barn

Clara Iversen, Centrum för Socialt arbete, Sociologiska institutionen, Uppsala universitet

Studien undersöker utredande intervjuer inom ramen för socialt arbete, med barn som utsatts för våld. Rekommendationer från forskningen om utredande barnintervjuer sätter gränser för hur intervjuare kan stödja barn att berätta om sina upplevelser. Med hjälp av samtalsanalys och diskursiv psykologi undersöks ljudinspelade och transkriberade intervjuer som genomförts av socialarbetare, och i fokus står fall där intervjuaren hävdar att hen förstår. Analysen visar att intervjuare tenderar att hävda förståelse då det intervjuade barnet indikerat att intervjuaren kanske inte förstår barnet. Genom att hävda förståelse förhåller sig intervjuarna till en skillnad mellan de krav som intervjukontexten ställer – där utgångspunkten är att de inte känner till barnets specifika erfarenheter – och sin egen förmåga att tolka barnets situation. Studien visar hur intervjuare genom att hävda att de förstår kan skilja sig själva som inknäppande personer från sitt informationssökande fokus som utredare. Resultaten bidrar till en socialpsykologisk förståelse av hur personer, här utredare i socialt arbete, hanterar utmaningar förknippade med att i interaktion undersöka och erkänna erfarenheter. Studien bidrar i synnerhet till forskning om utredande intervjuer med våldsutsatta barn och en ny ingång i förståelsen av spänningsförhållandet mellan information och stöd.

Teamsrum G

G1 13.15-14.00: Project Support - Hållbart föräldraskap (PS) en insats för våldsutsatta föräldrar vars barn (3 - 9 år) utvecklat utmanande beteenden

Helena Draxler, Karlstads universitet

Det är viktigt att familjer där det förekommit våld eller försummelse erhåller adekvata insatser som i forskning visat sig ha affekt. SBU gjorde 2018 en genomlysning av de insatser som erbjuds i Sverige när det förekommit våld och /eller försummelse. *Project Support - Hållbart föräldraskap (PS)* lyftes där fram som en av få interventioner som har vetenskapligt stöd och programmet återfinns i Socialstyrelsens metodguide. PS har vetenskapligt utvärderats i så väl randomiserade kontrollerade studier som uppföljningsstudier i USA men programmet har också utvärderats i Sverige och resultaten återfinns i vetenskapliga journaler. Programmet har visat påverkan i form av en minskad inkonsekvent och hård föräldrastil samt en ökning av positivt samspel och värme. Parallellt med föräldrarnas förändring sker en minskning av barnens utmanande beteenden. Resultaten i de svenska studierna är likvärdiga med de i USA och de svenska föräldrarna upplever också att de är mindre rädda för sina utåtagerande barn och känner sig mindre hjälplösa i sitt föräldraskap. Vid införandet av PS i Sverige gjordes också en kvalitativ forskningsstudie där både mammor och behandlare berättade om sina upplevelser av att erhålla och ge interventionen. Interventionen *Project Support- Hållbart föräldraskap (PS)* utformades för att stödja våldsutsatta mammor och barn (3 – 9 år) efter vistelse på skyddat boende och fokuserar på utmanande beteenden som ofta uppstår hos barn som bevittnat våld mot mamma. PS har sin teoretiska bas i behaviorismen, samlad forskning omkring barn med beteendeproblem, hur våld påverkar barn och föräldraförmågan samt insatser för kvinnor/föräldrar som varit våldsutsatta. Målsättningen är att både stödja mamman/föräldern i hans situation och fördjupa och skapa värme i relationen mellan förälder och

barn där hen lär sig specifika strategier för att hantera barnets utmanande beteenden. Interventionen ges i hemmet och antalet träffar anpassas till den enskilda förälderns behov, men genomsnittet är 20 - 30 sessioner spridda över 12 månader.

G2 14.15-15.00: Behandlingsutfall avseende kriminogena behov: en pilotstudie av Kriminalvårdens nya behandlingsprogram för sexualbrottsdömda, Seif (SExualbrottsbehandling med Individuellt Fokus)

Sexual violence is a global public health problem and the personal consequences for the victims are often profound. Research on sexual offender treatment programs has been debating the topic of treatment effectiveness in reducing recidivism for decades and studies in this field often struggles with methodological limitations, partly due to difficulties conducting RCT's within the prison and probation setting. Thus, there is a need for additional approaches when investigating sexual offender treatment programs. One such angle of investigation is the impact of sexual offender treatment on criminogenic needs. This pilot study aimed to test whether criminogenic needs change in a group of adult, incarcerated or on probation, male sexual offenders in Sweden after participation in the newly developed treatment program Seif (Sex offender program with an Individual Focus). Seif is a cognitive-behavioural, sex offender specific program that adheres to the Risk, Need and Responsivity (RNR) principles. To measure criminogenic needs 99 sexual offenders were asked to complete psychometric tests pre- and post-treatment: 25 offenders completed Locus of Control of Behaviour Scale (LCB), 26 Hypersexuality Behavior Inventory-19 (HBI-19) and 25 respectively 27 completed Relationship Scale Questionnaire (RSQ), the 2-factor version. Therapists rated 46 sexual offenders using The Therapist Rating Scale-2 (TRS-2). The results demonstrated that participants showed non-significant increased internal locus of control ($p > .05$, $r = .19$), significant decrease in hypersexuality with small to medium effect size ($p = .034$, $r = .29$), but no change regarding attachment styles, post-treatment ($p > .05$). Therapists rated significant decrease in all criminogenic needs post-treatment with medium to large effect size ($p < .002$, $r > .30$). Seif appears to be effective, inducing change in criminogenic needs.

G3 15.15-16.00: Om samtal med barn och ungdomar som har erfarenheter av våld i familjen

Tua Hassling, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

Mitt avhandlingsarbete handlar om att samtala med barn och ungdomar om våld i familjen. Många barn och ungdomar som har erfarenhet av att ha bevittnat våld mellan vuxna i hemmet och/eller våld mot dem själva, berättar inte för professionella om vad de har varit med om. Det är de som har upplevt upprepat och grovt våld som drar sig mest för att berätta om det, den gruppen som också visar på störst påverkan av psykosomatiska och psykiatriska svårigheter. En studie visar att nästan hälften av de barn och ungdomar som söker vård på BUP har erfarenheter av våld i familjen. Det var resultatet av att personalen utbildades om våld i familjen och började ställa frågor på alla nybesök, oavsett kontaktorsak. Syftet med min studie är att förstå hur barn och ungdomar upplever samtal med professionella om våld i familjen. Vad kan vara underlättande och hindrande för att berätta? Jag har intervjuat barn och ungdomar om samtal de har haft med professionella om våldet. De beskriver samtal med professionella inom olika verksamheter och i olika faser av att leva med våldet. Syftet är också att förstå vad som påverkar

professionella att utforska våld i familjen med barn och ungdomar som de möter, vad ser de professionella som hindrande och underlättande. Jag har genomfört fokusgruppsintervjuer med personal på barn - och ungdomspsykiatriska mottagningar (BUP) om hur de ser på att upptäcka och samtala om våld i familjen med de barn, ungdomar och deras familjer som söker vård. Jag är för närvarande i analysstadiet och har inga färdiga resultat att presentera men kan berätta något om tankar som väckts i arbetet med studien. Jag är också kliniskt verksam som socionom och psykoterapeut på BUP Gamlestaden i kombination med min doktorandtjänst på Institutionen för socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Teamsrum H

H1 13.15-14.00: Ungas aktörskap och delaktighet i förhållande till stöd och skydd - med särskilt fokus på unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck

Hanna Linell, Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet

Kunskapen om ungas aktörskap och delaktighet i förhållande till stöd och skydd från socialtjänsten då de utsatts för våld av föräldrar eller andra närstående kan ses som relativt begränsad. Särskilt gäller detta skydd av unga oavsett samtycke enligt Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Insatser enligt LVU kan ses som undantagsfall i en svensk social barnvårdspraktik med fokus på samtycke och stöd till föräldrar. Insatser enligt LVU kännetecknas också av socialtjänstens begränsade mandat då beslut om vård fattas av förvaltningsrätten. I presentationen diskuteras ungas aktörskap och delaktighet i förhållande till socialnämndens ansökan och förvaltningsrättens beslut om vård. Särskilt är unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck i fokus. Presentationen bygger på en studie av alla domar i Sverige under ett år gällande ansökan om vård enligt 2 § LVU för unga, 13-17 år. Studien bekräftar att en ansökan om vård enligt LVU kan ses som en ovanlig åtgärd, endast i 85 av Sveriges 290 kommuner gjordes en ansökan. Av de 196 unga som var aktuella för en ansökan, var det 70 procent (96 flickor och 41 pojkar) som uppgavs ha utsatts för våld. För 46 unga beskrevs våldet som kopplat till normer kring oskuld, **heder och äktenskap**. Ett centralt resultat var att unga, särskilt unga utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, i hög grad själva initierat skyddsprocessen. Perioden fram till domstolsförhandlingen beskrevs som mycket svår med hög grad av förnekande, skuldbeläggande och hot från närstående. Trots detta stod majoriteten fast vid uppgifter om våld och behov av skydd och deras uppgifter gavs också stor vikt av förvaltningsrätten i situationer då ord stod mot ord och stödbevisning saknades. Resultaten aktualiserar behovet av att reflektera kring ungas delaktighet i ärenden som rör våld, vilken insyn myndigheter har i processen efter att våld anmäls och förutsättningar och hinder för ungas berättande och tillgång till skydd.